

Sucho na území České republiky

Pro území České republiky je typická vysoká proměnlivost počasí a následně podnebí. Máme roky s povodněmi, ale častěji se suchem, jehož četnost výskytů neustále roste. Mimořádně rozsáhlé sucho v podstatě na celém území České republiky bylo v letech 2000, 2003, 2012, 2015, 2017, 2018. V dalších letech se vyskytovalo sucho na menších územích, např. v roce 2007 na jižní Moravě.

PODLE OBORŮ NACHÁZÍME NEJČASTĚJI TYTO DEFINICE SUCHA:

SUCHO METEOROLOGICKÉ

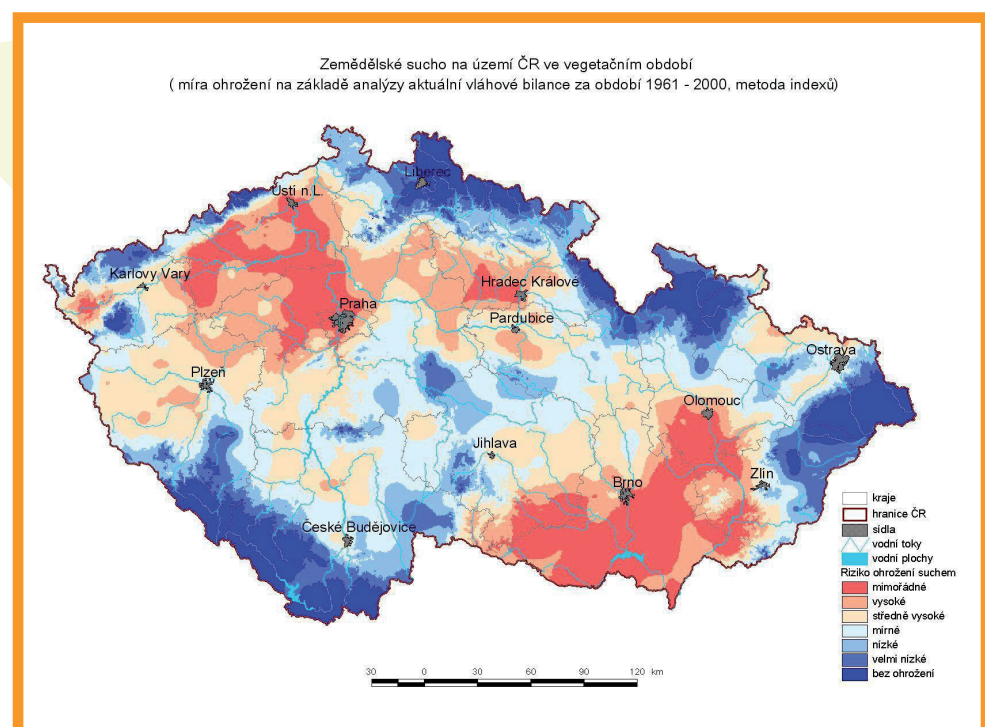
Ize definovat nejčastěji časovými a prostorovými srážkovými poměry, např. výskytem suchého nebo vyprahlého období. Kromě množství a intenzity spadlých srážek vztažených k dlouhodobým srážkovým normálům pro dané místo a roční dobu stanovili mnozí autoři různé definice, a to v závislosti i na dalších meteorologických prvcích (teplota vzduchu, výpar, rychlost větru, vlhkost vzduchu aj.) pomocí klimatologických indexů (např. Končecův index zavlažení, klimatický ukazatel zavlažení, index aridity apod.). Srážkový deficit ve vegetačním období bývá velmi často doprovázen nadnormálními až výrazně nadnormálními teplotami vzduchu, nižší relativní vlhkostí vzduchu, zmenšenou oblačností a větším počtem hodin slunečního svitu. Uvedené meteorologické prvky mají pak za následek vyšší evapotranspiraci, resp. vyšší evaporaci, čímž se dále zvyšuje nedostatek vody a současně se prohlubuje období sucha.

SUCHO ZEMĚDĚLSKÉ (AGRONOMICKÉ)

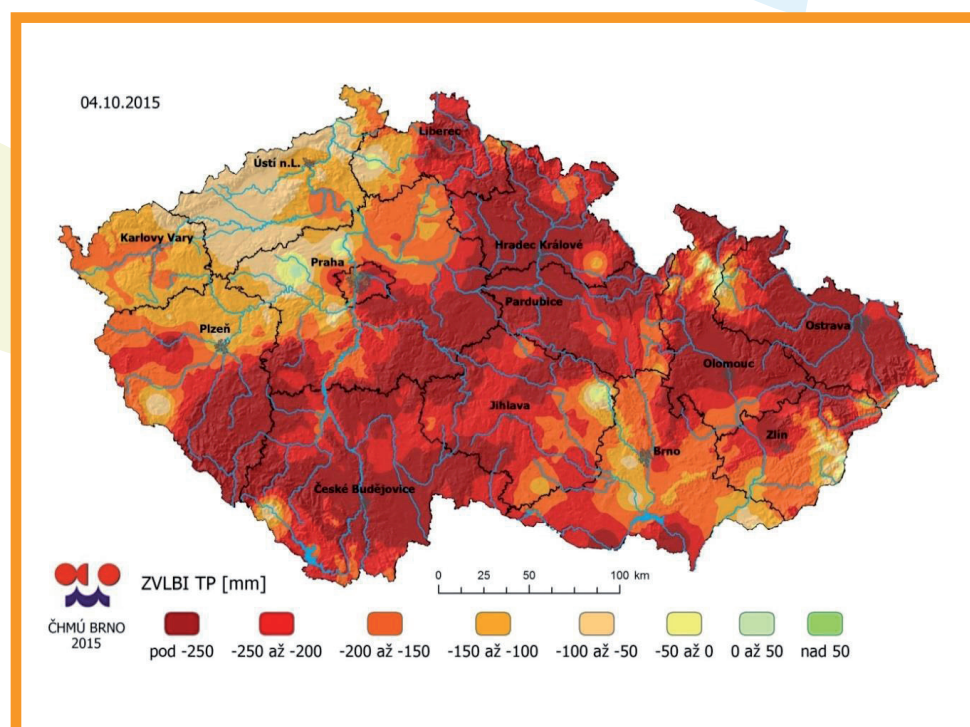
je vyjádřeno nedostatkem vody v půdě (odtud také pojem sucho půdní), ovlivněným předchozím nebo ještě nadále trvajícím výskytem meteorologického sucha. Sucho fyziologické vyjadřuje nedostatek vody pro rostliny.

SUCHO HYDROLOGICKÉ

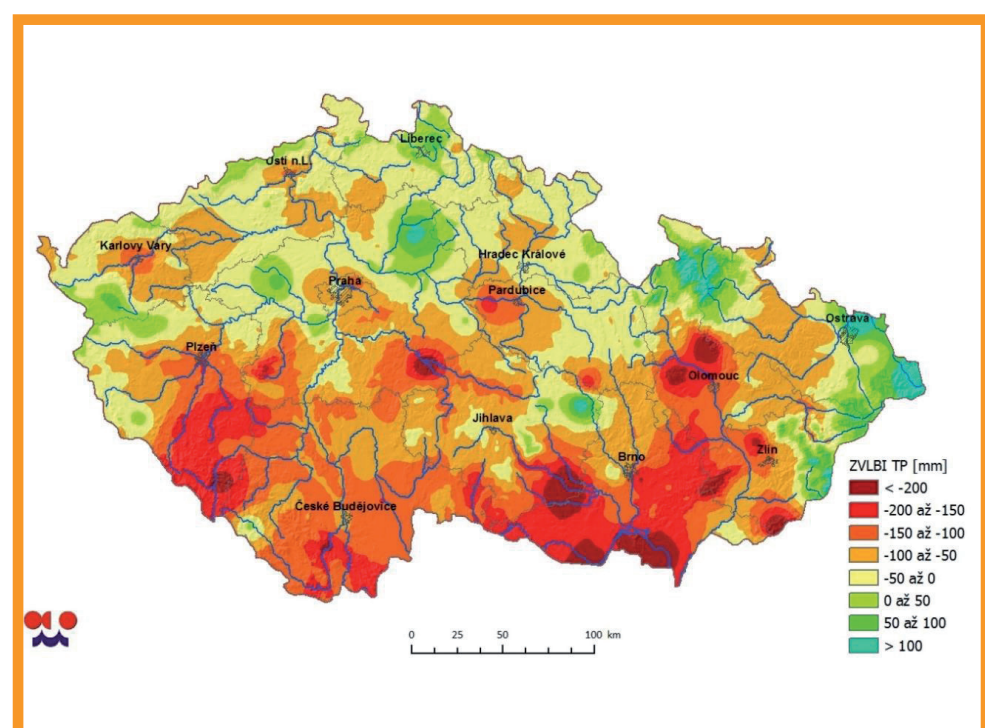
Ize definovat pro povrchové toky určitým počtem za sebou jdoucích dní, týdnů, měsíců i roků s výskytem relativně velmi nízkých průtoků vzhledem k dlouhodobým měsíčním či ročním normálům. Obdobných kritérií lze použít i pro stavy hladin podzemních vod a vydatnosti pramenů. Hydrologické sucho se často vlivem retardačních účinků vyskytuje i v době, kdy již meteorologické sucho dávno skončilo. Rozsah zemědělského sucha ve vegetačním období za období 1961 až 2000 vyjádřeného rizikem ohrožení dokládá plošnou proměnlivost našeho podnebí (Obr. 1). Sucho v roce 2012 ovlivnil výskyt suchých měsíců z druhé poloviny roku 2011, zvláště měsíce srpen a listopad. Výrazně negativní základní vláhová bilance (ZVB) byla převážně v měsících vegetačního období roku 2012. Dokladem vlivu zimních měsíců je výskyt sucha v roce 2015. Zima 2014/2015 jako celek byla oproti průměru na celém území teplejší, a to o 1,5 až 3,5 °C. Deficit srážek dosahoval až 50%, na některých částech jižní Moravy a na větší části Čech. Mimořádně nízké úhrny srážek v červenci způsobily, že na většině našeho území byl deficit 25 až 50%.

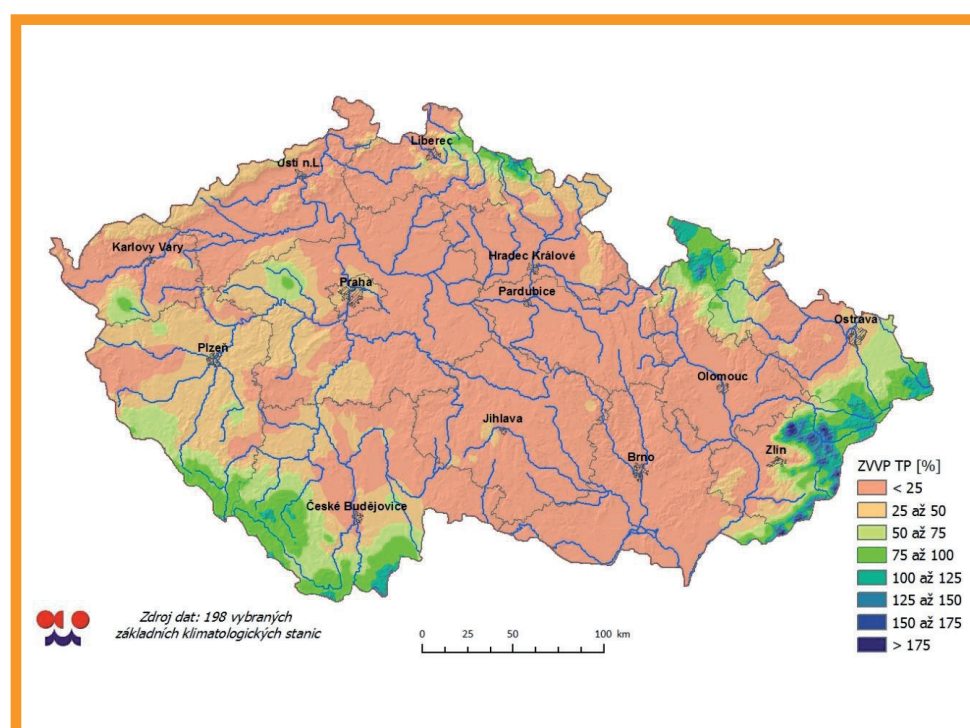
Obr. 1 Mapa míry ohrožení zemědělským suchem ve vegetačním období za roky 1961 až 2000 (ČHMU, 2010)

Obr. 2 Základní vláhová bilance travního porostu na území ČR (%), srovnání stavu od 1. 3. do 4. 10. 2015 k dlouhodobému průměru 1961 až 2010

Obr. 3 Základní vláhová bilance území ČR (%), srovnání stavu od 1. 3. do 1. 10. 2017 k dlouhodobému průměru 1961 až 2010

Obr. 4 Zásoba využitelné vody ve středně těžkých půdách území ČR (%) k 13. srpnu ve srovnání s dlouhodobým průměrem 1961 až 2010

Přes dílčí výskyty srážek jsou hodnoty ZVB i po uplynutí vegetačního období vysoce negativní (Obr. 2).

Jako mimořádně suchý se projevil také rok 2017. Průběh vegetačního období byl typický nerovnoměrným rozložením srážek. Srpen měl úhrny srážek významně rozdílné v Čechách, kde jsou např. na západě, ale i v jižních Čechách až o 50% vyšší než průměrné, ovšem na většině území Moravy a Slezska je to jen mezi 50 až 70%. Výskyt vydatných srážek v počátku září z části snížil vláhový deficit. Ovšem ZVB se zlepšila jen na části našeho území (Obr. 3).

Díky vysokým teplotám během celého vegetačního období a dlouhým bezsrážkovým obdobím se rozsáhlé období projevilo i v roce 2018. K jeho výskytu přispěly též srážky ve formě bouřek, takže voda velmi rychle odtékala z pozemků a v členitém terénu místy způsobila odnosy půdy. Sucho vrcholilo v závěru měsíce srpna, jak dokládají hodnoty zásoby využitelné vody v půdě (Obr. 4).

Sucho musíme vnímat jako přírodní proces, který je typický pro naše podnebí. Vzhledem k tomu, že prokazatelně rostou teploty vzduchu, které významně zvyšují intenzitu výparu a naopak, trend ročních úhrnů srážek se významně nemění, musíme počítat s nárůstem výskytů sucha. S ohledem na možnou změnu klimatu bychom měli provádět takové zásahy v krajině, aby nedocházelo k jeho vyššímu výskytu, který je reálný.

Zdroje map č. 1-4: <http://portal.chmi.cz/aktualni-situace/sucho>

EVROPSKÁ UNIE

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

Jaroslav Rožnovský, Petr Salaš

Ústav šlechtění a množení zahradnických rostlin, Zahradnická fakulta v Lednici, Mendelova univerzita v Brně, Valtická 337, Lednice

● MENDELU
● Zahradnická
● fakulta
●